

Jak inwestować na rynku forex

Wstęp

Rynek spot forex (natychmiastowej wymiany walutowej) stanowi prawie połowę globalnego obrotu walutami. Możemy podzielić go na dwie kategorie:

- rynek międzybankowy, gdzie waluty są kupowane i sprzedawane z dwudniowym terminem fizycznej dostawy,
- rynek detaliczny, tworzony przez prywatnych inwestorów i spekulantów, którzy zawierają transakcje za pośrednictwem brokera (internetowego lub telefonicznego)

Rynek forex jest rynkiem zdecentralizowanym. Oznacza to, że wszystkie transakcje zawierane są w wolnym obrocie (pozagiełdowym) przez indywidualnych odpowiedników znanych sobie nawzajem (na przykład broker-bank). Forex jest ogólnosiwiatowy i działa 24 godziny na dobę, od poniedziałku do piątku (dodajmy, że czasu londyńskiego – GMT). Dzienny handel zaczyna się od rynków australijskich i japońskich, przez giełdy w Hongkongu i Singapurze, następnie największe rynki europejskie we Frankfurcie, Paryżu i Londynie, a kończy się na Nowym Jorku, Chicago i Los Angeles. Potem cykl zaczyna się na nowo.

Pary walut i kurs wymiany

Waluta każdego kraju ma swój unikalny trzyliterowy kod ISO, na przykład PLN dla polskiego złotego, GBP dla brytyjskiego funta szterlinga, USD dla dolara amerykańskiego, czy EUR dla waluty strefy euro. Pary walut oznaczane są przez podwójne kody ISO dla walut, przedzielone znakiem "/" (a czasem wcale nierozdzielone). Pierwszy kod reprezentuje walutę bazową, a drugi kwotowaną. Należy pamiętać, że zawsze przeprowadzamy transakcję na walucie bazowej, czyli pierwsze w parze. Jeżeli usłyszymy, że ktoś kupuje EUR/USD to będzie to zatem oznaczało że kupuje EUR (i jednocześnie sprzedaje USD).

Kurs wymiany jest po prostu ceną jednej waluty wyrażoną w jednostkach tej drugiej. Dla przykładu, $GBP/USD = 1,5545$ oznacza, że jeden funt szterling (waluty bazowej) może być wymieniony na 1,5545 dolara amerykańskiego (waluty kwotowanej). Waluta bazowa jest tą, którą kupujesz bądź sprzedajesz. Nie pozostaje więc bez znaczenia kolejność, w jakiej podawane są poszczególne kursy wymiany par walut. Kursy podawane są zazwyczaj z dokładnością do czterech miejsc po przecinku, za wyjątkiem japońskiego jena, który notowany jest do dwóch miejsc po przecinku. Ostatnia cyfra po przecinku stanowi jeden pips, lub jeden punkt. Sto pipsów, czyli drugie miejsce po przecinku, stanowi jedną figurę. Pojęcia te są często stosowane w raportach i analizach.

Na platformach transakcyjnych oferowanych przez brokerów rynku forex podawane są dwie ceny par walut. Jedna z nich to cena kupna, a druga to cena sprzedaży. Różnica pomiędzy nimi to spread. Zademonstrujemy to na przykładzie. Kurs $GBP/USD = 1,5545/50$ oznacza, że ceną kupna jest 1,5550 (zawsze wyższa wartość), a ceną sprzedaży 1,5545 (zawsze niższa wartość). W związku z tym, chcąc kupić i natychmiast sprzedać GBP/USD poniesiemy stratę w wysokości 5 pipsów, czyli spreadu. By zacząć osiągać zysk netto, kurs waluty bazowej musi po jej zakupieniu wzrosnąć przynajmniej o wielkość spreadu (w tym przypadku 5 pipsów, dla EUR/USD 2-3 pipsy).

Użyteczne pojęcia i ogólnie przyjęte standardy

LOT

Jednostką transakcyjną przyjętą na rynku forex jest 1 lot. Stanowi on 100.000 (sto tysięcy) jednostek waluty bazowej. Dodajmy, że niektórzy brokerzy oferują prowadzenie kont, w których jednostką transakcyjną jest minilot (10.000 jednostek).

Tak więc otwarcie długiej pozycji na GBP/USD po cenie 1,5550, czyli nabycie 1 lota, wiąże się z zakupem 100.000 funtów za 155.500 dolarów. Analogicznie, otwarcie krótkiej pozycji na tej samej parze po cenie 1,5545, wiąże się ze sprzedażą 100.000 funtów za 155.450 dolarów.

MARGIN

Prywatny inwestor, który nabywa jednego lota GBP/USD nie musi oddawać w depozyt całej kwoty transakcji (w naszym przykładzie 155.500 dolarów). W rzeczywistości jako zabezpieczenie ("margin", „depozyt początkowy”) deponowana jest suma stanowiąca około 1%-5% całej kwoty transakcji. Posiadając rachunek u brokera, na którym znajduje się 5000 USD, a margin (zabezpieczenie) to 1%, jesteśmy w stanie otworzyć pozycje na łączną kwotę 500.000 USD. Oznacza to, że możemy sobie pozwolić na 2-3 loty otwarte jednocześnie na parze GBP/USD. Gdyby Twoje środki na koncie, obliczane jako suma stanu rachunku i bilans otwartych pozycji, spadły poniżej poziomu wymaganego zabezpieczenia, broker poprosi o uzupełnienie ("margin call") rachunku w ciągu kilku dni lub godzin. W rzeczywistości, na rynku forex broker po prostu zamyka Twoje otwarte pozycje nim stan Twojego rachunku zmieni się na minusowy.

Zamiennie z określeniem "margin" stosuje się termin "leverage" (po polsku – lewar, dźwignia). Gdy broker proponuje dźwignię 50:1, oznacza to, że wymagane zabezpieczenie stanowi 2% całej kwoty otwarcia pozycji.

DŁUGA / KRÓTKA POZYCJA

Mieć długą pozycję (long) w jednej walucie, oznacza, że mamy ją zakupioną. Posiadanie krótkiej pozycji (short), oznacza, że sprzedaliśmy daną walutę. Ponieważ transakcje walutowe są symetryczne, zawsze gdy otwieramy długą pozycję w jednej walucie (np. GBP na parze GBP/USD), posiadamy równocześnie otwartą krótką pozycję w drugiej walucie (w tym przypadku USD na tej samej parze). Zwyczajowo jednak odniesienia do faktu, którą pozycję zajęliśmy, podaje się dla waluty bazowej. Ważnym wnioskiem płynącym z tego założenia, jest fakt, że długie pozycje wiążą się z "obstawieniem" wzrostów ceny, przedstawianych najczęściej na wykresach. Krótkie pozycje to liczenie na spadki, a więc ruch w dół ceny na wykresie.

ZAMKNIĘCIE POZYCJI

Otwarta pozycja to "bycie" na rynku. Jej wartość zmienia się w czasie, a zyski lub straty, które generuje są tylko "na papierze". By zamknąć pozycję, przeprowadzamy transakcję odwrotną do otwarcia. Jeśli więc wcześniej zakupiliśmy walutę bazową, teraz ją sprzedajemy i vice versa. Pamiętać należy, że walutę bazową zawsze kupujemy po cenie wyższej ("offer price") a sprzedajemy po cenie niższej ("bid price").

Praktyczne przykłady

GRANIE NA WZROST KURSU

Założmy, że nie mamy otwartych żadnych pozycji a obecny kurs EUR/USD wynosi 1,3316/19.

Spodziewasz się umocnienia euro do dolara, więc kupujesz jednego lota o wielkości 100.000 EUR po rynkowej cenie 1,3319 USD

Wartość kontraktu wynosi 100.000 razy 1,3319 czyli 133.190 USD. Twój broker wymaga zabezpieczenia w wysokości 1%, więc do depozytu trafi z Twojego rachunku kwota 1331,90 dolarów.

Kurs EUR/USD rzeczywiście wzrasta, do poziomu 1,3432/35 a Ty decydujesz się zamknąć swoją pozycję, czyli sprzedać euro za dolary. Twoim zyskiem jest: 100.000 razy (1,3432 minus 1,3319) czyli 1130 USD (10USD za każdy pips nadwyżki)

Stopa zwrotu z inwestycji stanowi proporcję między zyskiem a kwotą w depozycie, czyli 1130/1331,9. W tym przypadku stopa zwrotu wynosi prawie 85%, podczas gdy zmiana kursu była mniejsza niż 1%. To ilustruje jak silny jest wpływ dźwigni.

Założmy, że kurs EUR/USD jednak spadł, na przykład do poziomu 1,3251/54. Strata wyniosłaby: 100.000 razy (1,3319 minus 1,3251) czyli 680 USD, a stopa zwrotu z inwestycji -51%. Wniosek z tego taki, że wysoki lewar znacznie wpływa zarówno na zyski jak i straty.

GRANIE NA SPADEK KURSU

Założmy tym razem, że spodziewamy się deprecjacji (spadku wartości) euro do dolara. Cena przy której otwieramy pozycje wynosi, jak poprzednio, 1,3316/19. Decydujesz się sprzedać jednego lota EUR/USD.

Wartość kontraktu wynosi 100.000 razy 1,3316 USD czyli 133160 dolarów. Efektywnie, sprzedałeś zgodnie ze swoimi założeniami 100.000 EUR i kupiłeś 133.160 USD, a 1% zabezpieczenie stanowi 1.331,60 dolarów, które zostaną odłożone do depozytu.

Jeśli EUR/USD spadnie do poziomu 1,3221/24 twoje zyski wyniosą:
100.000 razy (1,3316 minus 1,3224) czyli 920 dolarów

Gdyby jednak, wbrew oczekiwaniom, kurs eurodolara wzniósł się do poziomu 1,3375/78 będziesz miał stratę obliczoną jako:
100.000 razy (1,3378 minus 1,3316) czyli 620 dolarów.

Kontrolowanie ryzyka za pomocą zleceń.

Inwestowanie bądź spekulowanie na rynku forex pociąga za sobą znaczne ryzyko, co wyeksponowano w przykładach powyżej. Forex wymaga ciągłej czujności i stosowania przemyślanego planu gry.

Zlecenia, które są wykonywane natychmiastowo po ich złożeniu po bieżących cenach nazywane są z angielska "market orders". Jednakże mamy również do dyspozycji kilka zautomatyzowanych zleceń, które mogą się aktywować w momencie wystąpienia konkretnych okoliczności, w

szczegółności osiągnięcia przez kurs pary walut danej wartości.

STOP LOSS

Zlecenie zamknięcia pozycji w momencie, gdy cena osiągnie zadany poziom, by chronić się przed nadmiernymi stratami.

Jeśli masz otwartą długą pozycję, możesz ustawić zlecenie stop loss poniżej bieżącej ceny. Gdy wartość rynkowa spadnie do poziomu aktywującego zlecenie stop loss, zostanie ono wykonane automatycznie.

W przypadku posiadania krótkiej pozycji, zlecenie SL można ustawić ponad bieżącą ceną. Zostanie ono aktywowane i wykonane na takich samych warunkach jak poprzednio, czyli w momencie gdy cena osiągnie wskazany poziom.

Istnieją również zlecenia "trailing stop loss", które działają na podobnej zasadzie. Różnica jest taka, że w przypadku ruchu ceny zgodnie z naszymi przewidywaniami, mówiąc obrazowo, podążają za nią. Są szczególnie użyteczne przy grze z trendem, gdyż pozwalają zachować dużą część wypracowanych zysków. I to bez potrzeby samodzielnego przestawiania zleceń obronnych.

TAKE PROFIT

Jest to zlecenie przeciwne do stop loss. Wykorzystujemy je do zamknięcia zyskowej pozycji po prognozowanej przez nas cenie. Dla otwartej krótkiej pozycji, a więc oczekującej na spadki, take profit ustawimy poniżej aktualnej wartości kursu. Z kolei dla otwartej pozycji długiej, oczekującej na wzrosty, zlecenie TP ustawimy ponad bieżącą ceną instrumentu na którym spekulujemy.

LIMIT

Zlecenie z limitem to takie, w którym decydujemy się automatycznie otworzyć pozycję (długą lub krótką) po zaistnieniu w przyszłości zdefiniowanej przez nas ceny. Zlecenie to może być ważne przez godzinę, dzień albo do odwołania.

PODWÓJNE I POTRÓJNE

Przykładem zleceń podwójnych są "One cancels other" czasem nazywane także "Order cancels order". Polegają one na ustawieniu zlecenia stop loss i zlecenia take profit jednocześnie, oczywiście na różnych, określonych przez inwestora poziomach. Kiedy jedno z nich zostanie "trafione" przez ruch ceny, automatycznie drugie zostaje anulowane. Przydatne jeśli nie chcemy przesiadywać cały czas przed monitorem. Jest także bardzo polecane ze względu na to, że inwestorzy w trakcie posiadania otwartej pozycji są skłonni do różnych nieracjonalnych decyzji pod wpływem silnych emocji. Posiadanie włączonego zlecenia "OCO" ułatwia, zwłaszcza początkującym, trzymanie się założonej strategii zamknięcia pozycji po określonej cenie.

Zlecenie potrójne to kombinacja zleceń wejścia (z limitem ceny) oraz wyjścia (stop loss i take profit). Nazywane są jako "Zlecenie główne i zależne" (z ang. "Parent and Contingent"). Różni się tym od poprzedniego, że pozwala zaplanować, oprócz wyjścia, również moment wejścia w rynek. Przy pewnych strategiach, np. wybiciowych, bardzo użyteczne.